

ATEISTIT ALTTARILLA

Timo Eskola, Ateistit alttarilla (Perussanoma Oy, 2005, s.224). -Teol.tri
Timo Eskola toimii Uuden testamentin tutkijana Suomen teologisessa
instituutissa sekä dosenttina Helsingin yliopistossa.

Voimakas nimi

"Ateistit alttarilla" saa hurskaan (tai tekohurskaan) hiukset nousemaan pystyyn. Toisaalta: kansankirkossa on totuttu monenlaisiin "alttarivieraisiin". Usko ei ole edes teoreettisena vaatimuksena sen enempää tiedekuntaan kuin papinvirkaankaan. Tästä johtuen vieraan aatteen soluttaminen kirkkoon aina ateismia myöten ei ole mikään ongelma. Vastaava kirja (dokumentteineen) voitaisiin tehdä monesta muusta aiheesta: antinomistit alttarilla, varkaat alttarilla, mammonanpalvojat alttarilla, avionrikkojat alttarilla, huorat alttarilla, lisebelit alttarilla jne.
ALTTARILLA ON AINA VÄÄRÄ HENKILÖ, KUN SIELLÄ EI OLE USKOVA!

Kirkon puolesta kirkkoa vastaan?

Timo Eskolan puheenvuoro voitaisiin tulkita perinteisillä sanoilla näinkin. Nämä sanat kuuluvat Muroman aikaan. Niiden taustalla on ajatus, että uskovat kirkon jäsenet joutuvat kritisoimaan kirkkoa, jotta tämä voisi puhdistua ja pelastua sitä uhkaavalta vaaralta. **Tällöin tosissaan ajateltiin kirkon olevan parannettavissa ja kirkkolaivan suunnan muutettavissa - kunhan toimenpiteet vain olisivat kyllin tehokkaat.** Optimismi oli näiden sanojen takana!

Nyt ajat ovat toiset. Useimpien uskovien kohdalla optimismi on sammunut. Taistelukaan ei enää riitä kirkon pelastamiseksi. Kirkko on menetetty lopullisesti vihollisvoimille. Ainut järkevä teko on raivata luunsa!

Kasvavat paineet

Kirkon sisäiset paineet ovat viime vuosina merkittävästi kasvaneet. Naispappeuspaineet vaikuttavat edelleen, homous on luonut merkittävästi uusia paineita. Tavallisen kansalaisen silmissä paineet ovat kohdistuneet kokonaisuutena kirkkoon; seurauksena ennätysmääräinen kirkosta pako. Tietysti paineet kohdistuvat samalla kirkon johtoon. Paineet ovat enimmäkseen yksilöstä lähtöisin ja jossakin määrin myös herätysliikkeistä.

Syntipukit esiin!

Teologian tohtori on oivaltanut tilanteen vakavuuden: **kirkko hajoaa ellei paineita saada pian puretuksi.** Yksi mahdollisuus paineiden purkamiseen on "syntipukkien" löytyminen. Tätä kautta voidaan yksinkertaista kansaa jymäyttää: **kirkko ei kokonaisuudessaan ole syyllinen, syyllisiä ovat sen "pahat pojat"!** Näin ateistiteologeihin puuttuminen toimii varaventiilinä!

Liberaaliteologia maalitauluna

Eskola pommittaa liberaaliteologiaa ja todistelee, kuinka keppoiset sen perustelut ovat. Tässä yhteydessä hänen olisi välttämättä pitänyt kiinnittää huomiota myös kahteen muuhun keskeiseen kysymykseen. Ensimmäinen niistä koskee teologista tiedekunta, joka on liberaaliteologinen hautoma. Tiedekunnasta kuoriutuu vuosittain kosolti untuvikkoja, jotka ovat vihkiytyneet aatteensa levitykseen. Nämä ateistittahan ovat "kirkon

kasvatteja"! Eskola sivuuttaa liian kevyesti "syltityhteään".
Toinen unohdettu asia koskee "naispappeutta", joka on liberaaliteologian hedelmä. Tähänkään Eskola ei kirjassaan uhraa paljon ruutia. Timo Eskola olisi voinut ko. kirjassa puuttua myös tähän "pahojen tyttöjen" ongelmaan. Ovathan hekin - jos ketkä - vierasta tulta alttarilla! Mutta **naiset saavat olla rauhassa**. Ehkä naispappuus ei "enää" Eskolankaan mielestä kuulu kirkon ykkösongelmiin.

Yhteisö ei ole paha

Kirkkoyhteisö ei kokonaisuutena tarvitse eikä kaipaa remonttia. Yksittäiset "valhevehnät" tulee siitä nyppiä pois - se riittää. Radikaaliteologit ovat hyvän kirkon pahoja poikia, joita Eskola röykyttää oikein olan takaa - itse kirkko on aitoa tavaraa, joka ei tarvitse kokonaisremonttia! **Eskola edustaa kirkon parantamislinjaa**. Samalla hän liittyy maailmanparantamissavottaan, koska kansankirkko = maailma.

Kirkon nimissä

Timo Eskola on ottanut itselleen oikeuden puhua koko kirkon nimissä: KIRKKO OLEMME ME! Teologian tohtorin arvon hän katsoo kaiketi tähän oikeuttavan. Teologian tohtorin perspektiivistä tilanne kirkossa ei ole suinkaan toivoton. Hän haluaa tuoda esille "kirkon" opin, vaikka tietänee varsin hyvin, ettei mikään ole tänään sen epämääräisempi käsite. **Hän haluaa koota kirkon opin määrättyyn pakettiin rauhoittaakseen niitä, jotka väittävät kirkon olevan opin suhteen aivan tuuliajolla**. Eskolan puhuminen kirkon nimissä on nähtävä viimeisenä epätoivoisena yrityksenä pelastaa kirkko hajoamiselta. Toisilla tohtoreilla ja kirkon johtajilla ei ole tietenkään mitään sitä vastaan, että Eskola uhrautuu yhteisen pesän puolustamiseen - vaikka siinä samalla tulee hieman sapiskaakin. He tietävät, että **kovakin kritiikki on pienempi paha kuin toinen vahtoehto - kirkon hajoaminen**.

Haukutaan väärää puuta

Eskola haukkuu tässä "väärää puuta". Varsinainen haukuttava on tietysti "kirkko". **Hän kiinnittää huomiota puun (kansankirkon) hedelmiin, kun itse puuhun pitäisi puuttua**.

Luther kirjoittaa: *"Mutta minulla ei ole sellaista merkittävää uskoa, josta Jumala on minua varjeleva, kun hän on minut siinä kerran vapauttanut, - ei ole siis minulla sellaista uskoa, että voisin kutsua Kristuksen kirkoksi sellaista kirkkoa, joka koristaa itseään Kristuksen kirkon nimellä ja siitä kerskaa ja kuitenkin on jumalattomien kopa ja perkeleen kirkko, KUTEN HEDELMÄT VALTAVASTI TODISTAVAT PUUN OLEVAN PAHAN..."* **Jeesus sanoo: "Joko tehkää puu hyväksi ja sen hedelmä hyväksi, tahi tehkää puu huonoksi ja sen hedelmä huonoksi; sillä hedelmästä puu tunnetaan"** (Matt.12:33).

Edelleen Eskola "ei näe metsää puilta". Eskolan kirjoitus on tarkoitushakuista; yksilöt nostetaan esille, jotta yhteisö säilyisi röykytykseltä.

Altteri saastunut

Kirkon varsinainen ongelma ei ole siinä, että sillä on "ateisteja alttarilla", vaan siinä, että nämä (ja myös muut kirkon toilaajat mm. naispappuus) ovat "vierasta tulta" ja ovat saastuttaneet alttarin. Alttarilla on "ateistien" lisäksi kosolti pappeja, jotka eivät edusta "tervettä oppia" - vaikeivat olekaan ateisteja. Lisäksi meidän tulee kiinnittää huomiota - **ei ainoastaan siihen, mitä alttarilla on - vaan myös mitä sieltä puuttuu: selkeä ja terve Jumalan sanan opetus**.

Luther sanoo: *"Kirkon todellinen aarre on Jumalan kunnian ja armon kaikkein pyhin evankeliumi."*

Koko kirkkokin voi saastua

Aivan todennäköisesti Eskolan lähtökohta on se, että ateistit saastuttavat alttarin. Tätä ei tietenkään sovi kieltää. Mutta itse kirkkokin voi saastua. Ja tämä on nimenomaan kansankirkon todellinen ongelma. Siellä, missä kirkon täyttävät "rosvot ja ryövärit", myös itse kirkko saastuu: *"Miten on? Te varastatte, tapatte, rikotte avion, vannotte väärin, poltatte uhreja Baalille ja seuraatte vieraita jumalia, joita te ette tunne. Ja te tulette ja astutte minun eteeni tähän huoneeseen, joka on otettu minun nimiini, ja sanotte: 'Me kyllä pelastumme' - tehdäkseen yhä kaikkia näitä kauhistuksia! Ryövärien luolaksiko te katsotte tämän huoneen, joka on otettu minun nimiini? Katso, sellaiseksi minäkin olen sen havainnut, sanoo Herra"* (Jer.7:9-11).

Ei paljon uutta

Eskolan teksti **ei sisällä mitään radikaaleja paljastuksia**. Periaatteessa lähes kaikki esiintuodut asiat ovat meille jo tuttuja Santalan, Marjokorven ja Saarnivaaran teksteistä. Eskola laittaa niihin vain "Eskon puumerkin"!

Ehkäpä Eskolan ansioksi on kuitenkin luettava, että hän **"päivittää" harhaoppisten teologien listan**. Listalta löytyy uusia nimiä, kuten **Iikka Kantola, Sakari Häkkinen, Kari Kuula, Martti Mäkisalo, John Spong, Heikki Tervonen, Kari Latvus, Matti Myllykoski, Mika Mäkeläinen, Jorma Hietamäki, Miikka Ruokanen** jne. Siitä, että Eskola näin laskeutuu käytännön tasolle epämääräisistä abstraktisista sfääreistä, on annettava rohkeuspisteet.

Turhautumista

Radikaaliteologien toiminta kieli teologien turhautumisesta. Kun he eivät epäuskossaan voi omaksua perinteisiä kristillisiä näkemyksiä, he joutuvat hamuamaan uusia laitumia; **työttömänä on vaikea olla**. Jotakin tekemistä täytyy löytää. Kirkon kenttä ei kuitenkaan tällöin ole heille oikea kenttä: Jos sinulla ei ole mitään tekemistä, älä tee sitä täällä! -Näille vekkuleille kirkon olisi jo aikaa sitten pitänyt näyttää ovea (eikä ensiksi Säätiön miehille!).

Sika pottuhalmeessa

Radikaaliteologit mellastavat Raamatussa "kuin sika pottuhalmeessa" Tulos on sekava ja hämmentävä. Joutuu vaan kysymään: **mistä löytyy näille hunsvoteille maksumies?** Toisaalta, turha sitä on kysyä; kaikki sen tietävät: kirkko tarjoaa armeliaisuudessaan heille "suojatyöpaikan". Nämä herrat hävittävät kirkkoa kirkon stipendillä!

Raamatun yläpuolelle

Liberaaliteologit asettuvat ylpeydessään ja itseriittoisuudessaan Raamatun yläpuolelle. Järkeä on heidän auktoriteettinsa ja jumalansa. **Laestadius** kirjoittaa: *"Järkeä on filosofin pääkopassa jumalallinen tiedon lähde, josta tämän maailman viisas voi ammentaa totuutta samalla erehtymättömyydellä kuin yksinkertainen Raamatusta."*

Savolaisten edustus on vahva

Harhaoppisten luettelossa savolaiset ovat yliedustettuina. Piispa Riekkinen on joukkion johtaja. Piispan oikeana kätenä on teol.tri. Kari Kuula ja

vasempana teol.tri Sakari Häkkinen. Näin huomaamme, että mailla, missä Jumalan tulet 1800-luvulla herännäisyyden muodossa voimallisesti paloivat, loimuavat nyt harhaoppien valhevalkeat. **Savo on joutunut Jumalan tuomioiden aikaan!**

Kasteesta

Eskola yhtyy perinteiseen luterilaiseen näkemykseen lapsikasteesta. Hän todistelee, kuinka teologinen radikalismi hylkää tämän näkemyksen ja omaksuu baptistisen näkemyksen.

"Paavali aivan korostetusti liittää kasteen armon saamiseen, Kristukseen ja sovituksen lahjan välittämiseen" (58).

"Lyhytkin perehtyminen esimerkiksi Paavalin ajatuksiin osoittaa, miten läheisesti luterilainen kastekäsitys on muotoiltu nimenomaan hänen opetuksensa perusteella" (60).

On outoa, että Eskola, joka muutoin paneutuu syvällisesti teologisiin ongelmiin, näin varauksettomasti ja kritiikittömästi omaksuu Lutherin kastenäkemyksen. Sisältyyhän siihen monia ristiriitoja. Nimenomaan olisi odottanut Eskolan käsittelevän ex opere operato-problematiikkaa ja tähän liittyen kysymystä kasteessa tapahtuvasta uudestisyntymisestä.

Eskola kirjoittaa: *"Siksi luterilaisen kirkon sisällä on syytä käydä keskustelua kasteesta. On myös opittava erottamaan, mitkä väittämät todellisuudessa koskevat Raamatun tekstejä ja mitkä taas nousevat muista opillisista käsityksistä" (63).*

Miksi kuitenkin Eskola ei esitä luterilaisen kastenäkemyksen perusteluja, vaan tyytyy toistamaan vanhoja fraaseja? Hän ei vaivaudu etsimään perusteluja Lutherin näkemyksille. Hän ei ota kantaa Lutherin monikirjavaisiin ja ristiriitaisiin perusteluihin. Eskola vain toistaa: hauki on kala, hauki on kala!

Kaksi teologiaa

Tuomitessaan jyrkästi teologisen radikalismien Eskolan olisi luullut ottavan kantaa teologioiden erilaisiin lähtökohtiin. On kahdenlaista teologiaa, uudestisyntyneiden (theologia regenitorum) ja uudestisyntymättömien (theologia irregenitorum). Olisi ollut luontevaa liittää radikalismi uudestisyntymättömien teologiaan ja ratkaista ongelma tältä pohjalta. Kuitenkin tätä kytköstä Eskola syystä tai toisesta ei tehnyt. Jumalan sana voi olla oikeassa asemassa ainoastaan uudestisyntyneellä papilla. Opillista ongelmaa on mahdotonta erottaa Jumala-suhteesta. Tämä liittyy **esiymmärrykseen**. Vai eikö papin tarvitsekaan uudestisyntyä? On rakkaudetonta ja kohtuutonta vaatia kääntymättömältä papilta Raamatullista teologiaa. *"Mutta luonnollinen ihminen ei ota vastaan sitä, mikä Jumalan Hengen on; sillä se on hänelle hullutus, eikä hän voi sitä ymmärtää, koska se on tutkisteltava hengellisesti"* (1 Kor.2:14). **Heidän ongelmansa ei viime kädessä ole väärä oppi, vaan väärä jumalasuhte!** Tähän keskeiseen kysymykseen Eskola ei lainkaan puuttunut. Raamatun totuuksien kieltäminen on luonnollista uudestisyntymättömälle. Toisaalta sillä ei ole paljon arvoa, jos kääntymätön saadaan pakonomaisesti noudattamaan kirkon tunnustusta ja pappisvalansa velvoitteita. **Kirkon ongelmaa eivät varsinaisesti muodosta teologista radikalismia edustavat, vaan uudestisyntymättömät teologit.**

Riisuminen

Eskola tuo esille, kuinka radikalismi on riisunut Jeesuksen "tavalliseksi" ihmiseksi: ei neitseestä syntymistä, ei inkarnaatiota, ei ihmetekoja.

Samoin Raamattu on joutunut totaalisen riisumisen kohteeksi: myyttiaineisto on paljastettu; Raamattu on tehty "tavalliseksi" kirjaksi, joka sisältää vain inhimillistä ajattelua. Koko kristinusko on riisuttu kaikesta perinteisestä puvustaan. **Piispa Spong suoritti kristinuskon riisumisen niin täydellisesti, ettei sen ylle jäänyt jumalallista "rihman kiertämääkään".**

Kenen on vastuu

Kenen on vastuu tästä riisumissavotasta? Tähän Eskola ei rohkene puuttua - hän näkee ja leimaa ko. teologit ainoiksi syyllisiksi. Nämä radikaaliteologit ovat teologisen tiedekunnan kasvatteja - ja samalla kirkon suojaatteja. Ja sellaisina **nauttivat teologista koskemattomuutta**. Lisäksi kirkon koulutustilaisuudet ovat käyttäneet näitä herroja pappien ja muiden työntekijöiden valistamiseen. Nämä molemmatkin nauttivat kirkon johdon (piispojen) luottamusta, joten ruoskan olisi pitänyt heilahtaa myös niiden suuntaan. Edelleen tähän mennessä suurin harhaopettaja piispa Spong on kirkon johdon (Wille Riekkinen) kutsuma. **Miksi Eskola silkkihanskoin kohtelee ongelman pääkonnia?**

Marginaali-ilmiö

Toisaalta Eskola näkee radikaalit kirkon marginaali-ilmiönä ja toisaalta hän tunnustaa, että tällä ryhmällä on merkittävä ote kirkosta aina hallintoa myöten. **Yhtä kaikki Eskolan antaa ymmärtää, että pahat pojat on hallittavissa; tilanne ei ole mitenkään vielä ryöstäytynyt käsistä. Uskovilla ei ole mitään syytä paniikkiin - ja kirkon jättämiseen. Kyllä asia vielä hoituu. Kun pahat pojat on kannettu niskasta pihalle, kirkko on mallikas yhteisö!**

Laaja ongelma

Näillä radikalismien edustajilla on kova hinku jäädä kirkkoon ja jatkaa sen sabotointia. Kuitenkaan heillä ei ole mitään tekemistä raamatullisen opetuksen kanssa; sen on Eskola väsyttävän monisanaisesti ja tuplaten todennut.

"Räisäsen artikkeli ja ilmeisesti myös hänen ympärilleen muodostunut koulukunta ovat synnyttäneet Suomessa vaikutusvaltaisen raamatuntulkinnan perinteen. Siitä on vähitellen tullut kirkon hyväksymä tulkinnan ohjelma, vaikka näkemyksen suhtautuminen kirkon oppiin on kielteinen" (156).

"Edellä käsitellyt lukuisat esimerkit ovat vahvistaneet sen käsityksen, että kirkon oppia koskevassa keskustelussa ei ole kyse vain joidenkin yksittäisten tutkijoiden satunnaisista radikaaleista väittämistä. Sen sijaan kirkossa vaikuttaa laaja uutta uskonnollisuutta julistava suuntaus, joka avoimesti ja määrätietoisesti pyrkii muuttamaan kirkon oppeja. Sen edustajat toimivat näkyvillä paikoilla kirkon johdossa, seurakunnissa ja pappeja kouluttavissa laitoksissa.

Uuden uskonnollisuuden teesejä ei myöskään ole pidetty piilossa tai salailtu. Päinvastoin niitä on vuosikausien ajan esitetty kirjallisuuden ohella mitä julkisimmissa paikoissa, kuten synodaalokokouksissa, hiippakuntien pappeinkokouksissa, kirkolliskokouksessa, Kirkkopäivillä, jumalanpalvelusten saarnoissa ja seurakuntatilaisuuksien esitelmissä. Laajempaa näkyvyyttä on vaikeaa kuvitella" (197).

"Hietamäen halu muuttaa kirkkoa oli niin voimakas, että hän olisi halunnut eräänlaisen ateistipappien kotipaikkaoikeuden yllä mainittujen brittipappien tapaan" (214).

"Joka tapauksessa lopputulos on se, että radikalismien teologiasta on

kasvanut kirkon sisälle vahva kirkkopoliittinen ohjelma. Monet uuden teologian kannattajista pyrkivät vaikuttamaan kirkon uskoon ja opetukseen. He tuottavat oppikirjoja kirkon koulutukseen ja materiaalia seurakuntien raamattuopetukseen. Teologisen ohjelman läpivieminen on määrätietoista" (215).

SUMMA SUMMARUM

Näin massiivinen on radikaaliteologiensa ote! On selvää, että jos radikaaliteologiensa asema kirkossa on Eskolan mainitsemaa suuruusluokkaa, pelkkä "muistutus" on tyhjän arvoinen. Pitäisi ryhtyä järeämpiin toimenpiteisiin. Valitettavasti mitään sellaisia ei ole näköpiirissä. Näköpiirissä on sen sijaan epidemian hallitsematon leviäminen. Nämä radikalismien edustajat ovat todellisia "käenpoikasista" kirkossa. Miksi heitä kuitenkin pajataan, hellitään ja suvaitaan? **Viime kädessä kirkon ongelma ei ole näissä käenpoikasissa, vaan niihin suopeasti suhtautuvassa kirkon johdossa (piispoissa)! Edelleen saamme syylliseksi kansankirkkosysteemin, jonka identiteettiin kuuluu "kaikkien kukkien kukkiminen". Tämä on perimmäinen ongelma, jonka Eskola vaikenemalla sivuuttaa. Tästä juuresta ja ongelmasta versovat liberaaliteologit, naispapit jne.**

On huomioitava, että radikaaliteologit peuhavat ja ovat peuhanneet kirkossa sen suostumuksella, myötämielisyydellä ja siunauksella. Siksi on farisealaisuutta, ulkokullaisuutta ja kaksinaamaisuutta tarttua heidän niskavilloihin. **Eskolan kirjassa paroni von Munchausen tukistaa pitkälti itseään!!!**

Jos kirkon johto muutta mutkitta hyväksyy sabotaasimiehet kirkon rakentajiksi - **miten tulisi kirkon uskovien jäsenten reagoida tähän ongelmaan? Tästäkin Eskola on hiljaa!** Riittääkö ongelman ratkaisuksi pelkkä ongelman tiedostaminen ja sen analysointi? Voi meitä! Vai vieläkö olemme virittelemässä turhia toiveita Baabelin parantamiseksi? Voi silloinkin meitä!

Väinö Hotti